

Çağaptay, çoğulcu siyasetten çoğunlukçu siyasete geçen AKP'nin Batı'nın gözünden düştüğünü söyledi:

AKP'nin imajı zedelendi

ELÇİN POYRAZLAR

WASHINGTON - Washington son dönemde Türkiye'de AKP kapatma davasıyla başlayan süreci yakından izlediği ancak taraf olmaktan şimdilik kaçınacağı yönünde mesajlar verdi. Kimi uzmanlara göre bu konuda ABD yönetiminin "laik demokrasi" vurgusu yapması önemli bir değişikliğe işaret ediyor. Washington Yakın Doğu Politikaları Enstitüsü Türkiye Araştırma Programı direktörü **Soner Çağaptay** bunlardan biri. Çağaptay AKP'nin son dönemde çoğulcu siyasetten çoğunlukçu siyasete geçmesi nedeniyle Batı'daki imajının zedelendiği kanısında. ABD'nin AKP ile pragmatik bir ilişki içinde olduğunu dile getiren Çağaptay, son gelişmelere yönelik Washington'ın bakışını Cumhuriyet'e değerlendirdi.

ABD'nin AKP kapatma davasıyla ilgili dikkatli bir tutum içine girdiğini görüyorsunuz. Türkiye'de olanlara Washington nasıl bakıyor?

- AKP'nin 2002-2007 yılları arasında izlediği siyaset bu partiye Washington, Brüksel ve İstanbul'da olumlu bir imaj kazandırmıştı. Ben bu Avrupalı-Avrupacı, çoğulcu demokrasiye inanmış AKP resminin 2007 yılı içinde ciddi olarak aşındığını düşünüyorum. Bugün Washington'daki kanaat de zaten bu doğrultuda. AKP'nin 2007 yılı seçimlerinden sonra çoğulcu siyasetten çoğunlukçu siyasete geçtiği, siyaseti ittifaklar oluşturmaktan ziyade yüzde 47 oy çoğunluğunu kendisine verilen bir açık çek olarak düşünüp siyasi adımları tek başına atmaya başlamasının AKP'nin Batı'daki imajının zedelenmesinin ilk halkası olduğu kanısındayım.

Washington'da AKP'nin son seçimlerde aldığı yüzde 47'lik oyu "demokrasi çoğunluk tarafından çoğunluk için idari rejimdir" şeklinde yorumladığı düşünüldü. Bu zayıflamanın ortaya çıkması neticesinde AKP'nin Washington'da daha önce oluşturmuş olduğu olumlu intiba ciddi biçimde erozyona uğradı.

Bu nasıl oldu?

- Bence tedrici bir değişim söz konusu. 2002-2005 arasında AKP Avrupalı Avrupalı fikrini çok yoğun olarak hissettiren adımlar attı. Büyük reform paketleri gerçekleştirdi. Ancak 2005'te AB ile müzakerelere başlanmasıyla yani AB perspektifi bir hayal olmaktan çıkıp gerçeğe dönüştüğü zaman AKP'nin heyecanı azaldı. Parti reformlarının uygulanması konusunda ayak sürümeye başlayarak 2007 seçim zaferinden sonra da çoğulcu siyasetten çoğunlukçu siyasete dönerek kendisinden olmayan fikirleri ihmal eden bir siyaset izledi. Bu siyasete en önemli iki örnek yeni anayasa çalışmaları ve türban değişikliğidir. AKP'nin yeni anayasa çalışmalarında TUSİAD gibi sivil toplum kuruluşlarına sırt çevirmesi hatta küçük görmesi ve türbanla ilgili anayasa değişikliğini geniş soluklu diyalog ve uzlaşma sürecinden ziyade, kısa vadeli sıkıştırılmış bir yasama sonunda kabul etmesi hükümet üzerinde ciddi soru işaretleri oluşturdu.

PORTRE

SONER ÇAĞAPTAY

Washington Yakın Doğu Politikaları Enstitüsü Türkiye Araştırma Programı'nın direktörü olan Soner Çağaptay, özellikle ABD-Türkiye ilişkileri, Türkiye iç politikası ve Türk milliyetçiliği konularında çalışıyor.

Doktora tezini Yale Üniversitesi'nde Türk milliyetçiliği üzerine yapmış olan Çağaptay, Yale ve Princeton üniversitelerinde Ortadoğu, Akdeniz ve Doğu Avrupa konularında dersler veriyor. Çeşitli derece, ödül ve kürsüye sahip olan Çağaptay aynı zamanda Amerikan Dışişleri Bakanlığı Diploması Akademisi'nde Türkiye Çalışmaları Bölümü'nü yönetiyor. Uzmanlık alanları arasında Türkiye, ABD-Türkiye ilişkileri, Kuzey Irak/İraklı Kürtler, Türkiye ve İslam, Türkiye ve AB ilişkileri, Kıbrıs, Türkiye-NATO ilişkileri, modern Türk tarihi, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleri ve Balkanlar bulunuyor.

'Washington'da endişe başladı'

ABD'nin son dönemde Türkiye'ye yönelik açıklamalarını nasıl yorumluyorsunuz? Bir farklılaşmadan söz etmek mümkün mü?

- 2005-2007 arasında ABD'nin Türkiye ile ilgili tüm söylemlerinde laiklik vurgusunun giderek azaldığı ve ABD'nin iç siyasette tavır aldığı gösteren bazı imalarda bulunduğunu gördük. Bu dönemde ABD'de Avrupalı-Avrupacı bir tavır alan ve çoğulcu bir siyaset izleyen AKP'nin bir sıkıntı olmadığı düşünüldü. AB sürecinde bir tavsama başlaması ve seçimlerden sonra AKP'nin siyaset anlayışı çoğulculuktan çoğunlukçuluğa kaymasıyla

Washington'da bazı kişiler Türkiye'nin iç siyasetindeki gelişmelerden endişe duymaya ve laik demokrasiyi belki de bir "subap" olarak görmeye başladı. Geçmişte bunu bir "aksesuar" olarak değerlendirenler bugün laik demokrasinin ne kadar önemli olduğunu her gün vurgulamaktalar. Bu açıdan Dışişleri Bakanı Rice'in konuşmasının altının çizilmesi gerekir.

Bu ABD'nin Türkiye'nin iç siyaseti konusunda endişeleri olduğu ve bu endişelerin de laik demokrasi, anayasal sisteme ve hukukun üstünlüğüne saygı ve bunların hepsinin çerçevesi altında seçmen iradesine bağlı bir dörtlü bir hiyerarşik yapıyla

halledilmesi gerektiğinin ifadesiydi. Burada laiklikle demokrasinin siyam ikizleri olduğu birisi olmadan diğerinin yaşayamayacağı konusunda bir fikir oluşmaya başladı yavaş yavaş. Bu fikirlerin bir ağaç haline dönüşüp dönüşmediğini göreceğiz önümüzdeki günlerde.

ABD bundan sonra nasıl bir tutum alacak sizce?

- Bence ABD bu süreçte dahil olmak istemiyor. Söz ettiğimiz bu dörtlü hiyerarşik yaklaşımdan bakıldığında aslında süreçteki tüm taraflara çiçek attığını düşünebilirsiniz. Bundan anayasal kurumlara saygılı olduğu sürece ABD'nin sürece müdahil olmayacağı görüşünü de çıkartabiliriz.

Kadınların tavrı çok önemli

Türkiye'de ABD yönetiminin AKP ile çok sıkı ilişkiler içinde olduğu görüşü egemen. Buna katılıyor musunuz?

- AKP'nin ABD'ye yönelik son derece başarılı bir halkla ilişkiler stratejisi var. AKP temsilcileri belki de ayda birkaç defa Washington'a gelerek yetkilerle birebir temas halinde. Bunun sonunda Washington'daki kamuoyunun en azından bir kısmını yanına almayı başardı. Bu stratejiden Türkiye'de sol ve liberal çevrelerin çeşitli dersler çıkartması gerektiğini düşünüyorum. Washington'da AKP ile kafalarda ciddi soru işaretleri olsa bile AKP'nin bir alternatifinin olmadığı bulgusu bu endişelerin önüne geçiyor.

Türkiye'de ABD'nin sadece AKP'yi desteklediği ve diğer siyasi kanada sırt çevirdiği görüşü var..

- Türkiye'de AKP'yi ABD'nin başa getirdiği konusunda yaygın bir kana var. Ben Türk halkının kendi kaderinin belirleyicisi olduğuna inanıyorum. ABD Türkiye'de seçilmiş her hükümetle çalışmıştır. Bundan sonra da çalışacak. ABD'nin AKP'ye bakışı son derece pragmatik. Başta kim varsa onunla çalışır. ABD ile AKP ile sıkı ilişkileri olması AKP'ye yönelik bir tercih sonucunda değil, Türkiye'ye gösterdiği müzahir tavrın neticesidir.

Türkiye'deki siyasi gerginliğin nasıl aşılanacağını düşünüyorsunuz? Endişeleriniz var mı?

- Türkiye'nin bu süreçten demokrasiyle çıkacağına inancım var. Ama bazen bu inancımın zayıfladığını görüyorum. Cumhuriyet'in kazanımlarından en fazla faydalanan grup olan kadınların cumhuriyetin "ikinci, üçüncü" gibi yeniden tanımlanma çabalarına uzaktan seyirci kalmasının mümkün olmadığı kanısındayım. Siyasette partiler üstü dinamikler bulunur ve bunlardan birisi de kadınların göstereceği tavır. İşte bu noktadan bakıldığında bu krizden demokrasiyle, yani olumlu anlamda çıkabileceğimiz konusunda umutlarımız güçleniyor. Türkiye'de laik demokrasinin sekteye uğraması en çok kadınları yaralayacak ve bunun kadınlar için düşünülemez zararları olacaktır.